

Hvorfor nektes de selvstyrte områdene full likestilling i det nordiske samarbeidet på områder der de selv har lovgivningsmyndighet ?

Referat: John Dale

På årets folkeriksdag redegjorde alltingsrepresentant Kolbrún Halldórsdóttir for den situasjon som har oppstått etter at Lagtinget på Færøyene i 2003 vedtok å søke om full likestilling for sitt folk i det nordiske samarbeidet. Søknaden ble rettet til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd og innebar et ønske om å oppnå status for Færøyene som kontraherende part i Helsingforsavtalen og traktater innenfor avtalens rammer. Imøtekommelsen av den færøyske søknad ville i tilfelle nødvendiggjøre endringer i den samme avtale, som jo er grunnlaget for det nordiske samarbeidet.

I 2007 – altså flere år etterpå – vedtok Nordisk Råd å forsterke de selvstyrte områdenes stilling innenfor rammene av Helsingforsavtalen. Færøyenes søknad ble ikke tatt stilling til. Kolbrún Halldórsdóttir opplyste at Den Venstresosialistisk Grønne Gruppe (VSG) arbeidet for å skape grunnlag for at ikke bare Færøyene, men også Grønland og Åland skulle få selvstendig medlemskap i det nordiske samarbeidet, men likevel begrenset til de områder der disse områdene allerede har faktisk lovkompetanse. Hun understreket i sin tale at en slik løsning ” ville kunne holde til, at en eller flere af aktørene en dag bliver selvstendige, og at en eller flere forbliver i rigsfælleskab med Finland eller Danmark. Den ville kunne holde til, at selvstyreområdene udvider seg.”

I Nordisk Råd fikk denne linjen tilslutning fra Island og Danmark, mens Norge, Sverige og Finland inntok en avvisende holdning. Sammen med Juliane Henningsen (Grønland) forsøkte så Kolbrún Halldórsdóttir uten å lykkes å få en forklaring fra de tre landene. Hva var bakgrunnen for landenes nei ? Etter å ha blitt purret flere ganger kom en reaksjon i januar 2008. Da ble det fra Ministerrådet opplyst at Sverige, Norge og Finland fastholdt sin beslutning om ikke å foreta endringer i Helsingforsavtalen. Det fulgte ikke med noen begrunnelse. Og den står i skarp kontrast til hva den danske samarbeidsminister Connie Hedegård uttalte på et tidligere tidspunkt: ” Regjeringens holdning er nu som før, at Helsingforsavtalen bør ændres, såfremt den står i vejen for de selvstyrende områders muligheder for at samarbejde på lige fot”. Dette ”såfremt ” råder det heller ingen tvil om fra dansk side.

Kolbrún Halldórsdóttir mente at slaget ikke er tapt. Færøyenes søknad har ennå ikke fått en formell behandling, og det vil være uholdbart innfinne seg med en situasjon hvor standpunkt ikke begrunnes. Det er klart at de nordiske regjeringer må finne fram til felles holdninger om å endre Helsingforavalen med tanke på stillingen til de selvstyrte områdene innen det nordiske samarbeidet, hevdet Kolbrún Halldórsdóttir til slutt.